

Nr 132

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående riktlinjer för en partiell omorganisation av den statliga länsförvaltningen jämte motioner i vad propositionen och motionerna hänvisats till statsutskottet.

(3:e avd.)

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 103 under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 20 mars 1970 såvitt nu är i fråga föreslagit riksdagen att — i vad ej angår ansvarsfördelningen mellan stat och kommun — godkänna de riktlinjer för en partiell omorganisation av den statliga länsförvaltningen som föreslagits i statsrådsprotokollet.

Propositionen har i vad angår ansvarsfördelningen mellan stat och kommun remitterats till konstitutionsutskottet och behandlas jämte motioner i dess utlåtande nr 34.

I propositionen föreslås med hänvisning till bl. a. den regionalpolitiska verksamheten att åtgärder vidtas i syfte att få till stånd en förbättrad samordning av de statliga länsorganens planeringsarbete. Länsstyrelsen får en lekmannastyrelse med landshövdingen som ordförande samt tio andra ledamöter. Den nya länsstyrelsen får som en huvuduppgift att leda och samordna den samhällsplanering som bedrivs inom den statliga länsförvaltningen. I planeringsfrågor av regionalpolitisk betydelse som handläggs av vissa andra länsorgan övertar länsstyrelsen beslutanderätten. Dessa organ skall delta i frågornas beredning. Länsarkitektkontoret inordnas i länsstyrelsen. I övrigt blir de olika länsorganen alltjämt fristående från varandra.

Vidare föreslås att skatteförvaltningen i länsstyrelsen blir omorganiserad med en klarare åtskillnad mellan den fiskala och den dömande verksamheten.

Åtgärder föreslås för att förbättra förvaltningsrättskipningen. En läns-skatte rätt, i huvudsak motsvarande nuvarande prövningsnämnd, och en länsrätt för annan förvaltningsrättskipning knyts till länsstyrelsen. Dessa organ skall bestå av en jurist som ordförande samt lekmän. Lagstiftning om länsrättens och läns-skatte rättens organisation samt om förfarandet vid dessa organ förutsätts komma till stånd senare.

Som en följd av dessa förslag avses länsstyrelsen bli organiserad med

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 6 saml. Nr 132*

tre huvudenheter, nämligen en för samhällsplanering i vilken också ingår en förstärkt organisation för beredningsplanläggning, en för skatteförvaltning och en för allmän förvaltning och förvaltningsrättskipning, till vilken länsrätten och länsskatterätten knyts. Vidare skall finnas en enhet för administrativ service. Beträffande länspolischefens expedition företas inte någon ändring nu. Länens olika storlek och struktur kan motivera avvikelser från denna normalorganisation.

Detaljerade organisationsförslag avses bli framlagda i statsverkspropositionen för budgetåret 1971/72. Omorganisationen beräknas ske den 1 juli 1971.

Motionerna

Utskottet har behandlat

dels de likalydande motionerna *I: 1184* av herr Schött m. fl. samt *II: 1391* av herrar Enarsson och Wennerfors vari hemställts att riksdagen vid behandling av propositionen nr 103 måtte besluta

1. att av länsstyrelsens valda tio ledamöter sex skall utses av landstinget och fyra av Kungl. Maj:t,

2. att landshövdingetjänsterna liksom nu även i framtiden skall vara fullmakstjänster,

dels de likalydande motionerna *I: 1193* av herrar Alexanderson och Ernulf samt *II: 1406* av herr Tobé vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 103 som sin mening uttalar vad i motionerna anförts rörande självständiga förvaltningsdomstolar på länsplanet samt kompetenskraven för domarna i dessa domstolar,

dels de likalydande motionerna *I: 1194* av herr Bengtson m. fl. och *II: 1402* av herr Hedlund m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 103 måtte godkänna som riktlinje för en partiell omorganisation av den statliga länsförvaltningen att samtliga tio medborgarrepresentanter i den nya länsstyrelsen får utses av landstinget och i förekommande fall landstingsfri stad i enlighet med vad som anförts i motionerna,

dels de likalydande motionerna *I: 1195* av herr Helén m. fl. samt *II: 1401* av herr Gustafson i Göteborg m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen vid behandlingen av prop. 1970: 103 måtte godkänna som riktlinje för en provisorisk omorganisation av den statliga länsförvaltningen att sex av de tio medborgarrepresentanterna i den nya länsstyrelsen får utses av landstinget i enlighet med vad i motionerna anförts,

dels de likalydande motionerna *I: 1198* av herr Karl Pettersson samt *II: 1405* av herr Petersson i Gäddvik vari hemställts att riksdagen vid be-

handling av propositionen nr 103 måtte besluta att av länsstyrelsens valda tio ledamöter sju skall utses av landstinget och tre av Kungl. Maj:t,

dels de likalydande motionerna I: 1200 av herr Werner samt II: 1403 av herr Hermansson m. fl. vari hemställt att riksdagen dels måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 103 år 1970, dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utarbetande av förslag på grundval av länsdemokratiutredningens förslag angående den regionala förvaltningsorganisationen, såvitt ej avser ansvarsfördelningen mellan stat och kommun,

dels motionen I: 1196 av herrar Lindblad och Johan Olsson vari hemställt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t

1. uttalar att de föreslagna beredskapsenheterna i länsstyrelserna skall anses provisoriska i avvaktan på bedömningar om möjligheterna att förstärka motsvarande funktioner inom civilområdena,

2. begär åtgärder för att bemästra de problem som uppstår genom att Gävleborgs län delas av gränsen mellan Nedre Norrlands och Östra militär- och civilområden,

dels motionen I: 1199 av fru Segerstedt Wiberg vari hemställt att riksdagen beslutar uppskjuta behandlingen av proposition nr 103 till höstsessionen.

Utskottets yttrande

Behandlingsfråga

I motionen I: 1199 föreslås att riksdagen beslutar *uppskjuta behandlingen* av propositionen till höstsessionen. Förslaget om uppskov grundas på att behandlingen av propositionen i vad den avser förvaltningsrättskipningen i länen kräver tillgång till det närmare innehållet i förslag till en reform av förvaltningsrättskipningen i kammarrätten och regeringsrätten som Kungl. Maj:t den 20 mars 1970 beslutat remittera till lagrådet. Statsrådsprotokollet över justitieärenden i denna del har ännu inte publicerats. En översiktlig redogörelse över remissförslaget lämnas i det i propositionen återgivna utdraget av statsrådsprotokollet över civilärenden (s. 78—79).

Det förslag varöver lagrådet skall höras innebär enligt den nämnda redogörelsen bl. a. att regeringsrätten omvandlas till en i huvudsak prejudikatbildande instans och att åtgärder vidtas för förstärkning av kammarrättsorganisationen. Sambandet mellan detta förslag och förslagen i propositionen nr 103 är enligt utskottets mot denna bakgrund gjorda bedömning inte av den art att tillgång till det fullständiga remissmaterialet krävs för bedömning av propositionen. Motionen avstyrks därför.

1* — *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 6 saml. Nr 132*

Förslagets huvudsakliga innehåll och syfte

Det nu framlagda förslaget avser att få ett riksdagens godkännande av vissa riktlinjer för en *partiell reform* av den statliga länsförvaltningen, en reform som syftar till att få till stånd de organisationsförändringar som nu behövs för att viktiga samhällsuppgifter skall kunna lösas på bästa möjliga sätt med beaktande av nya och ändrade förutsättningar. Riktlinjerna har begränsats till de statliga länsorganens befattning med samhällsplanering, skatteförvaltning, förvaltningsrättskipning och försvarsberedskap samt personal- och kameralfrågornas handläggning i länsstyrelsen.

Departementschefen anför att den nuvarande organisationen har brister som är till allvarligt hinder för att viktiga samhällsuppgifter skall kunna utföras på ett sätt som leder till bästa möjliga levnadsförhållanden för medborgarna. Ett omfattande utredningsarbete har slutförts i syfte att åstadkomma en sedan länge aktuell översyn. En mer definitiv ställning till frågan om den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation — en fråga som också berör *uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun* — kräver enligt departementschefen att utredningsarbetet sammanfattas och kompletteras av en parlamentarisk beredning. En sådan har också sedermera tillkallats. Beredningsarbetets natur gör det dock inte möjligt att under de närmaste åren nå fram till en samlad principiell lösning. Kravet på organisationsförändringar som behövs för att lösa aktuella samhällsuppgifter är dock så starkt att dellösningar måste uppnås. Sådana lösningar får dock inte — som departementschefen stryker under — föregripa eller avsevärt försvåra framtida ställningstaganden. Med hänsyn därtill bör bl. a. principerna för uppgiftsfördelningen mellan statliga länsorgan och landstingskommuner inte rubbas i detta sammanhang.

Inom utskottet har inte rått delade meningar om behovet i och för sig av partiella reformer av länsförvaltningen i avvaktan på det fortsatta beredningsarbetet. Detta förhållande har också uttryckligen accepterats bl. a. i motionerna I: 1194 och II: 1402 samt I: 1195 och II: 1401.

I motionerna I: 1200 och II: 1403 uppfattas propositionsförslagets inriktning mot en reform av en statlig länsförvaltning med oförändrat ansvarsområde genom ett sammanförande av statliga planeringsuppgifter till länsstyrelsen som ett föregripande ställningstagande — utan närmare saklig prövning — mot länsdemokratiutredningens grundlinjer. Med denna utgångspunkt har föreslagits att riksdagen *avslår propositionen* och uttalar sig för ett samlat reformförslag på grundval av länsdemokratiutredningens förslag.

Enligt utskottets mening har skälen för reformer av den regionala förvaltningen sådan tyngd att reformer inte generellt bör uppskjutas tills en samlad lösning blir möjlig. Dessa reformer får med hänsyn till de principiella frågornas vikt inte ha ett innehåll som, med departementschefens ord, före-

griper eller avsevärt försvårar framtida ställningstaganden. För att uppnå en sådan begränsning måste utgångspunkten i huvudfrågan vara att uppgiftsfördelningen mellan de statliga länsorganen och landstingskommunerna inte nu rubbas. Förslaget i propositionen tillgodoser detta krav. Det förhållandet att förslaget förbättrar den statliga länsorganisationen kan enligt utskottets mening inte tala för bifall till motionsförslaget att avslå propositionen. Vad i motionerna anförts om ställningstaganden för länsdemokratiutredningens förslag behandlas av konstitutionsutskottet.

Utskottet har inte heller i övrigt någon erinran mot omfattningen av de i propositionen framlagda förslagen och riktlinjernas begränsning till, som anförts, de statliga länsorganens befattning med samhällsplanering, skatteförvaltning, förvaltningsrättskipning och försvarsberedskap samt personal- och kameralfrågornas behandling i länsstyrelsen. I fråga om den regionala polisorganisationen erinrar utskottet om vad i statsrådsprotokollet (s. 160) anförts.

Samhällsplaneringen

Samordning av beslutsfunktioner. Enighet råder om att en väl utvecklad samhällsplanering — i nära samverkan mellan stat och kommun — är nödvändig. Departementschefen har i statsrådsprotokollet (s. 128—132) lämnat en översikt av det arbete som pågår för att förbättra såväl den centrala som den regionala planeringen.

Förvaltningens uppdelning i fackområden med sektorsvis planering — en typ av planering som måste fortsätta och utvecklas — har framkallat behov av former för en samordning. Inom den regionalpolitiska samhällsplaneringen har arbetet inriktats på att förbättra samordningen mellan sektorerna med en förskjutning av tyngdpunkten från central till regional nivå, d. v. s. till länsplaneringen. Som departementschefen framhåller får planeringen på regional nivå fortsatt betydelse genom decentraliseringssträvanden och ökat behov av interkommunalt samarbete.

Valet av åtgärder för att ytterligare förbättra samordningen inom den statliga länsförvaltningen har i huvudsak stått mellan en ökad samverkan mellan myndigheter och ett sammanförande av beslutsfunktionerna.

Enligt utskottets mening bör den översiktliga regionala samhällsplaneringen ske genom hos en myndighet samordnade beslut och andra ställningstaganden samt inom ramen för riktlinjer som fastställs efter demokratiska överväganden av uppkommande målkonflikter. Någon annan regional statlig myndighet än länsstyrelsen kan därvid inte komma i fråga.

Den beslutanderätt som länsstyrelsen föreslås överta från andra myndigheter — länsbostadsnämnd, länsarbetsnämnd, länskolnämnd, lantbruksnämnd och skogsvårdsstyrelse — avser frågor om översiktlig planering av större regionalpolitisk betydelse. Hos dessa länsnämnder skall dock ligga

kvar — vilket bör strykas under — väsentliga beslutsfunktioner bland vilka särskilt bör nämnas rätten och skyldigheten att ta initiativ till och främja åtgärder inom deras verksamhetsområden. Vidare bör dessa länsorgan, som förordas i propositionen, yttra sig innan länsstyrelsen avgör frågor inom deras fackområde.

Utskottet tillstyrker sålunda vad departementschefen i dessa delar förordar.

Samhällsplanering och lekmanamedverkan. En förutsättning för att länsstyrelsen skall överta angivna beslutsbefogenheter bör enligt departementschefen vara att lekmanamedverkan införs i länsstyrelserna — bl. a. för att inte minska lekmannainflytandet i de ärenden där detta nu får göra sig gällande. Detta skäl leder även till att lekmännen inte endast får rådgivande funktion utan att de skall delta i besluten och därmed ha personlig del i ansvaret för dessa.

Lekmanamedverkan bör, som departementschefen framhåller, dock inte bara ses som en formell anpassning till en omfördelning av beslutanderätten mellan statliga länsorgan i samordningssyfte. Samordningsuppgiften har en vidare aspekt, särskilt inom den regionalpolitiska planeringen, genom ansvaret för en samstämd statlig och kommunal planering inom de oförändrade ansvarsområdena.

Utskottet tar nedan i samband med organisationsfrågorna upp förslagen om formerna för en lekmanamedverkan i länsstyrelsen.

Samordnad planeringsorganisation i övrigt. De förordade riktlinjerna syftar i fråga om samhällsplaneringen till en förbättrad samordning inom den statliga länsförvaltningen inte endast i fråga om beslutsfunktionerna. Departementschefen erinrar om att länsförvaltningsutredningens förslag att länsstyrelsen skall svara för viss för samhällsplaneringen i länet *gemensam utredningsverksamhet* redan genomförts som ett led i den regionalpolitiska verksamheten.

Förhållandet att länsstyrelsen i samhällsplaneringsfrågor i stor utsträckning anlitar experter från andra länsorgan har aktualiserat överväganden om organisatorisk *inordning av länsorgan* i den nya länsstyrelsen. Departementschefen förordar att länsnämnderna, skogsvårdsstyrelsen och vägförvaltningen inte bör inlemmas i länsstyrelse. I fråga om Gotlands län skall möjligheterna att göra en specialorganisation övervägas.

Utskottet har ingen erinran mot vad i dessa sammanhang anförts i statsrådsprotokollet.

Utskottet biträder vidare förslaget att *länsarkitektkontoret* skall ingå i den nya länsstyrelsen.

Beslutssamordningen torde enligt utskottets mening direkt och indirekt komma att förbättra samrådet i beredningsförfarandet. Utskottet ansluter sig till vad som förordats i fråga om en inte formaliserad *planeringsbered-*

ning. Det bör strykas under att denna samrådsform inte enbart skall avse de statliga myndigheterna utan stå öppen även för de ur samordningssynpunkt viktiga kontakterna med landstingskommunernas, kommunernas samt det offentliga och enskilda näringslivets företrädare.

Den nu förordade reformen utgår från en oförändrad länsindelning. Behovet av en regional planering över större områden än de nuvarande länen har i skilda sammanhang gjort sig påmint. Utskottet ansluter sig till vad departementschefen förordat om *samarbete över länsgränserna* och stryker under de centrala myndigheternas initiativ- och samordningsuppgifter i detta hänseende. I detta sammanhang bör erinras om vad utskottet tidigare förutsatt (SU 1970: 103, s. 15—16) om redovisningen av planeringsmål i vissa gränsområden.

Utskottet tillstyrker vad i statsrådsprotokollet förordats om en *särskild huvudenhet för samhällsplaneringsfrågorna*.

Förhållandet mellan centrala myndigheter och länsstyrelserna. Utskottet har i korthet berört förhållandet mellan regionplanering och sektorsplanering. Departementschefen erinrar om att de beslutsfunktioner som länsstyrelsen föreslås överta kommer att medföra att länsstyrelsen även i dessa delar — vilket i och för sig inte är ett nytt förhållande — underordnas centrala myndigheters ledning. Detta kan redan i sig få en positiv effekt på informationsutbytet och leda till enhetliga överväganden.

Utskottet ansluter sig helt till vad departementschefen i statsrådsprotokollet (s. 140) anfört om förhållandet mellan fackplanering och samordnande planering. Härvid har utskottet beaktat att vissa av de frågor rörande riktlinjer för förhållandet mellan länsstyrelserna och centrala myndigheter som, enligt vad som anmälts, kommer att närmare utredas inom Kungl. Maj:ts kansli kan vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning. Härtill anknyter vad utskottet tidigare (SU 1970: 103, s. 14) anfört om bl. a. vikten av samordning av regionalpolitiska planeringsfrågor på central nivå.

Skatteförvaltningen

Riksdagen har (prop. 1969: 127, BeU 63) godkänt förslag om att ett riksskatteverk skall inrättas den 1 januari 1971 samt (prop. 1970: 55, SU 92) bl. a. godkänt riktlinjer för riksskatteverkets organisation. Dessa reformer och de av riksdagen godtagna bedömningarna (prop. 1970: 1, bil. 14, SU 12) bakom anslagsberäkningar för den regionala skatteorganisationen medför ett behov av en omorganisation även på länsplanet. Landskontorsutredningen och remissinstanserna har kritiserat särskilt sambandet mellan den fiskala och dömande verksamheten på området samt bristerna i skattekontrollen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär att vid alla länsstyrelser de dömande funktionerna och den fiskala verksamheten skall utövas inom *olika huvudenheter*. De dömande funktionerna behandlas nedan i samband med förvaltningsrättskipningen. Den förordade enheten för skatteförvaltning avses i princip överta datakontorens uppgifter. Vidare anförs att administrationen av arvs- och gåvoskatterna lämpligen bör förläggas till denna enhet.

Utskottet har ingen erinran mot organisationsförslaget i här behandlade delar.

Utskottet ansluter sig även till vad departementschefen anfört om inriktningen av skatteförvaltningsenhetens insatser. Redan genom det nu nämnda godtagandet av anslagsförslagen i statsverkspropositionen har utskottet tagit ställning för bl. a. en utbyggd revisionsverksamhet. Organisationsförslaget i förening med resursökningarna torde skapa önskvärda möjligheter i detta syfte.

De förordade och godtagna organisationsförändringarna innebär inte att slutlig ställning tagits till landskontorsutredningens förslag om regional skatteförvaltning genom i varje län från länsstyrelsen fristående skatteverk och om skatterättskipning genom likaledes fristående skatterätter. Frågan skall övervägas av den tillkallade beredningen.

Förvaltningsrättskipningen

I propositionen har till den regionala förvaltningsrättskipningen hänförts i första hand dels alla typer av i länsstyrelsen handlagda mål i vilka talan mot beslutet förs hos förvaltningsdomstol, dels de av prövningsnämnden handlagda skattemålen där talan mot beslutet förs hos kammarrätten. Vidare har till förvaltningsrättskipningen förts utvisningsmålen i vilken talan fullföljts hos centralt ämbetsverk och Kungl. Maj:t i statsrådet samt överexekutorsmålen, där talan fullföljs hos allmän domstol.

Tidigare krav på förstärkning av förvaltningsrättskipningen har främst utmynnat i förslag om *ökat lekmannainflytande*, om bättre handläggningsformer och om ett organisatoriskt särskiljande av förvaltningsrättskipningen från länsstyrelsens övriga verksamhet.

I prövningsnämnden deltar lekmän redan nu i dömandet. Departementschefen förordar att lekmän skall medverka i förvaltningsrättskipningen också i ärenden som nu handläggs vid landskansliet och där beslutanderätten utövas av landshövdingen eller annan tjänsteman. Utskottet ansluter sig till förslaget på av departementschefen anförda skäl och med särskilt beaktande av den insyn och kontroll som kan bidra till att stärka förtroendet för länsstyrelsens beslut genom deltas medborgerliga förankring.

Handläggningsformerna får i huvudsak prövas i samband med ny lagstiftning om förvaltningsförfarandet.

Kraven på en *upplösning av den organisatoriska integrationen* av dömande verksamhet med övrig handläggning inom länsstyrelsen och prövningsnämnden har grundats på åsikten att tilltron till rättskipningens objektivitet skulle äventyras. Som utskottet ovan anfört i samband med skatteförvaltningens organisation kommer frågan om fristående skatterätter att ytterligare prövas. Enligt departementschefens mening saknas i dag underlag för att pröva en organisation där förvaltningsrättskipningen har en helt fristående ställning.

Det nu framlagda förslaget innebär att till en huvudenhet för allmän förvaltning och förvaltningsrättskipning knyts dels ett organ för skatterättskipning, dels ett organ för vissa delar av förvaltningsrättskipningen i övrigt. Dessa organ kallas förslagsvis länskatte rätt respektive länsrätt. Länskatte rätten övertar prövningsnämndens uppgifter medan länsrätten enligt förslaget till en början övertar ett relativt begränsat antal målgrupper för att sedan erfarenheter vunnits få sitt kompetensområde vidgat.

De nu förelagda riktlinjerna innebär att länsrätt och länskatte rätt båda skall bestå av en jurist som ordförande, utsedd av Kungl. Maj:t, samt lek män. Ordföranden kan vara huvudenhetens chef eller enhetschef. Det skall därmed alltid finnas tillgång till ordförande som inte före handläggningen i länsrätten eller i länskatte rätten tagit befattning med saken eller något som har samband därmed.

I motionerna I: 1193 och II: 1406 föreslås riksdagen uttala att länsrätten och länskatte rätten i princip bör vara organiserade som från länsstyrelsen helt *fristående organ* — närmast för att rättskipningen skall kunna tillvinna sig allmänhetens fulla förtroende — samt att *kompetenskraven för domaren* inte ställs lägre än som nu gäller för ordinarie domare vid de allmänna domstolarna.

Även enligt utskottets mening kan principiella skäl anföras för att förvaltningsrättskipningen på länsnivå organisatoriskt bryts ut från länsstyrelsen. De rättskipande organen får dock i praktiken en oberoende och jävsfri ställning. Dessa förhållanden, de fortsatta övervägandena om den regionala skatteorganisationen samt det ännu på flera punkter otillräckliga underlaget för en slutlig prövning av länsrättens uppgifter har lett utskottet till att nu godta Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet kan mot bakgrund av det anförda inte heller nu förorda ett riksdagens uttalande till förmån för en helt fristående förvaltningsrättskipning. Ställningstagandet bör anstå och ett i motionerna föreslaget uttalande avstyrks därför. Förskjutningen av tyngdpunkten inom den dömande verksamheten från den allmänna rättskipningen till förvaltningsrättskipningen torde liksom utvecklingen av handlägningsformerna och rättshjälpsmöjligheterna få beaktas vid en kommande definitiv prövning.

Förslag till lagstiftning kommer att föreläggas 1971 års riksdag. Frågan skall behandlas i en promemoria vari tas upp bl. a. avgränsningen av de grupper av mål som skall handläggas av länsrätt och länsskatterätt samt frågor om antalet lekmän och om omröstning.

Försvarsberedskapen

Totalförsvarets regionala ledningsorganisation är uppdelad på två nivåer, den högre regionala, som på den civila sidan utgörs av civilbefälhavare m. fl. och på den militära sidan av militärbefälhavare, samt den lägre regionala, som består av länsstyrelse m. fl. samt försvarsområdesbefälhavare. Beredskapsplanläggningen för det civila försvaret har sin tyngdpunkt i länsstyrelserna medan det militära regionala försvaret huvudsakligen planläggs inom militärområdena.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om länsstyrelsens beredskapsorganisation i fred innebär att dess försvarsplanläggning — polisväsendets beredskapsplanläggning undantagen — förs till en arbetsenhet, en beredskapsenhet. Enheten bör av samordningsskäl ingå i huvudenheten för samhällsplaneringsfrågor. Häremot har under utskottsbehandlingen inte riktats någon invändning.

I motionen I: 1196 föreslås riksdagen uttala att beredskapsenheterna skall anses provisoriska i avvaktan på bedömningen inom 1964 års civilbefälhavarutredning av möjligheterna att förstärka motsvarande funktioner inom civilområdena.

Civilbefälhavarutredningen behandlar nu frågan om länsstyrelsernas krigsorganisation. Överbefälhavaren har tillkallat en utredning om försvarsområdenas organisation. Den föreslagna organisationen i denna del av länsstyrelserna, som är de ledande länsorganen även i krig, avser de uppgifter inom det civila regionförsvaret som har länet som planeringsområde. Den högre regionala och samordnande civilbefälhavarfunktionens definitiva organisation berörs inte genom propositionsförslaget. Motionärernas syfte i denna del kan därför anses tillgodosett.

Det förhållande att Gävleborgs län delas av gränsen mellan Nedre Norrlands respektive Östra civil- och militärområdena torde som motionärerna vidare anför medföra vissa svårigheter. Utskottet har förutsatt att dessa även i fortsättningen kommer att beaktas utan en riksdagens åtgärd i dessa principalsammanhang.

Personal- och kameralfrågor

Vad departementschefen i detta sammanhang anfört har inte gett utskottet anledning till erinran.

Länsstyrelsens organisation m. m.

Utskottet har anslutit sig till meningen att lekmän bör delta i länsstyrelsens beslut i vissa samhällsplaneringsfrågor av principiell betydelse eller eljest av större vikt.

Mot bakgrund därav tillstyrker utskottet förslaget att den nya länsstyrelsen får en *lekmannastyrelse* med landshövdingen som ordförande. Utöver beslut i de nämnda samhällsplaneringsfrågorna, som blir styrelsens dominerande uppgift, bör styrelsen som föreslagits avgöra viktigare författningsfrågor, frågor av större ekonomisk betydelse, viktigare organisations- och personalfrågor samt andra ärenden som landshövdingen hänskjuter till avgörande i plenum.

Mot Kungl. Maj:ts förslag som sådant om att lekmannainflytandet skulle utövas av *tio lekmän* under landshövdingens ordförandeskap har inte heller ställts annat yrkande.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om *formerna* för lekmannamedverkan i länsstyrelsen återförs i allt väsentligt på planeringsaspekterna. Som departementschefen anför talar det förhållandet att arbetsuppgifterna alltså skall vara statliga för att lekmännen utses av Kungl. Maj:t. Samordningskravet gentemot den primär- och sekundärkommunala planeringen talar för ett kommunalt inflytande. I frågan om hur ett kommunalt inflytande skall aktualiseras har under riksdagsbehandlingen inte förts fram annat förslag än att det kommunala inflytandet skulle utövas av lekmän som utses av landsting respektive landstingsfri stad som valkorporationer.

Länsförvaltningsutredningen har i frågan om *sättet att utse lekmän* i styrelsen närmare övervägt två alternativ. Det ena innebär att samtliga lekmän väljs i länet, det andra att ett visst antal väljs och övriga utses av Kungl. Maj:t. Majoriteten förordade det senare alternativet med en fördelning så att fyra ledamöter utses av Kungl. Maj:t och sex väljs. En minoritet ansåg att samtliga lekmän borde väljas.

De remissinstanser som uttalat sig för att Kungl. Maj:t och landstinget bör utse vardera hälften av ledamöterna har motiverat sin ståndpunkt med att länsstyrelsen också i fortsättningen kommer att vara ett statligt organ och att det därför måste anses principiellt felaktigt att majoriteten utses genom kommunala val. De instanser som ansett att samtliga lekmän bör väljas av landstinget har framhållit kraven på ett reellt medborgerligt inflytande över den regionala förvaltningen och vikten av ett parlamentariskt ansvar på länsplanet. Enligt dessa bör statsmakterna kunna utöva erforderligt inflytande på andra vägar.

I ett remissuttalande anförs att det finns anledning förmoda att landstingens val av lekmän kan få en uttalad partipolitisk karaktär, en ordning som inte alltid låter sig väl förena med andra intressen, t. ex. primärkommunernas, näringslivets och arbetstagarorganisationernas.

Kungl. Maj:t föreslår som en lämplig avvägning att Kungl. Maj:t utser

fem av lekmännen och att landsting och landstingsfri stad utser de återstående fem. Dessa valkorporationers uppgift blir då inte att utse representanter för landsting eller stad utan att utse representanter för landstingskommunal och primärkommunal planeringserfarenhet. Då Kungl. Maj:t förutsätts tillgodose också behovet av samordning med bl. a. näringsliv och arbetsmarknad skulle skilda meningsriktningar, intressen och erfarenheter bli representerade.

I motionerna I: 1194 och II: 1402, I: 1198 och II: 1405, I: 1195 och II: 1401 samt I: 1184 och II: 1391 föreslås att landstinget utser samtliga tio ledamöter respektive sju eller sex av de tio ledamöterna.

Förslaget i motionerna I: 1194 och II: 1402 om att samtliga tio lekmän utses av landstinget utgår från det angivna syftet att även i avvaktan på ett slutligt ställningstagande göra det kommunala inflytandet över den statliga länsförvaltningen så starkt som möjligt. Enligt motionerna måste den regionala utvecklingsplaneringen redan nu uppfattas som en primär uppgift för landstingen. Även förslaget i motionerna I: 1195 och II: 1401 om sex landstingsvalda lekmän anges utgå från åsikten att man därigenom redan nu och utan ytterligare utredning kan ta ett steg i riktning mot överflyttandet av statliga uppgifter till organ med direkt regionalt politiskt ansvar. Motionerna I: 1198 och II: 1405 om sju landstingsvalda motiveras med åsikten att landstingets inflytande bör vara så stort som möjligt även om länsstyrelsen enligt motionerna har att sköta en del statliga uppgifter. De här nämnda motionerna grundas sålunda ytterst på att ställningstaganden i fråga om ansvarsfördelningen mellan stat och kommun överförts till bedömningen av en lämplig organisation för en statlig länsförvaltning med oförändrad kompetens. I fråga om den nämnda ansvarsfördelningen hänvisar statsutskottet till konstitutionsutskottets utlåtande nr 34. Statsutskottet kan med hänvisning därtill och till vad utskottet anfört i fråga om motionerna I: 1200 och II: 1403 inte dela de i de nämnda motionerna angivna uppfattningarna om grunden för lekmanamedverkan.

Det i motionerna I: 1184 och II: 1391 framförda förslaget om sex landstingsvalda ledamöter utgår från att antalet landstingsvalda bör medge en så allsidig partirepresentation som möjligt. Enligt utskottets mening får Kungl. Maj:ts förslag anses tillgodose syftet att skilda intressen representeras.

Utskottet anser att bedömningarna i denna del måste gå ut från att länsstyrelsens uppgifter alltjämt är statliga. Ett avsteg från denna uppfattning skulle binda det fortsatta beredningsarbetet. Avvägningen av formerna för lekmanamedverkan måste syfta till att skilda meningsinriktningar, intressen och erfarenheter skall återspeglas i styrelsens sammansättning. Därvid bör såväl landstingskommunal som primärkommunal erfarenhet representeras och behovet av samordning med även näringsliv och arbetsmarknad tillgodoses. Enligt utskottets mening tillgodoses dessa syften bäst

genom Kungl. Maj:ts förslag som därför tillstyrks. Motionerna avstyrks i dessa delar.

Utskottet har ingen erinran mot vad departementschefen i övrigt anfört om *styrelsens beslutsförhet m. m.*

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall *landshövdingtjänsterna*, som nu är fullmaktstjänster, i den nya länsstyrelsen motsvaras av förordnanden för högst sex år med förebild från de centrala ämbetsverken. I motionerna I: 1184 och II: 1391 föreslås riksdagen besluta att tjänsterna även i framtiden skall vara fullmaktstjänster. Motionärernas ståndpunkt har motiverats med hänvisning till värdet av landshövdingarnas nuvarande även mot regeringen självständiga ställning.

Det torde inte kunna påstås att de på sex år förordnade verkschefernas insatser präglats av ett egennyttigt beroende av regeringen. Utskottet hyser inte några farhågor för att landshövding genom ett tidsbegränsat förordnande skulle komma i sådan ställning att tilltron till ämbetsutövningen skulle på något sätt rubbas därav. Kungl. Maj:ts förslag måste ses i samband med organisationsförändringarna i övrigt och den utveckling som ägt rum. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker motionerna i denna del.

Lekmannainflytandet i förvaltningsrättskipningen föreslås tillgodosett genom av landstinget valda representanter.

Utskottet har ingen erinran häremot och ansluter sig till vad departementschefen anfört därom. Utskottet har självfallet förutsatt att frågeställningar om ett politiskt parlamentariskt ansvar inför valkorporationen inte kan bli aktuella i detta sammanhang.

Utskottet kan ansluta sig till vad departementschefen i *övrigt* anfört om länsstyrelsens organisation m. m. Det bör dock även i detta sammanhang strykas under att de här behandlade riktlinjerna bör anses som ett normalförslag, från vilket avvikelser kan behöva göras med hänsyn till länens storlek och struktur.

Utskottets hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande uppskov med behandlingen till höstsessionen att riksdagen avslår motionen I: 1199,
2. beträffande avslag å propositionen i avvaktan på en slutlig prövning att riksdagen avslår motionerna I: 1200 och II: 1403 i vad de ej behandlats i konstitutionsutskottets utlåtande nr 34,
3. beträffande rättskipningsorganens organisatoriska ställning att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

samt med avslag å motionerna I: 1193 och II: 1406 godkänner vad som föreslagits i statsrådsprotokollet,

4. beträffande beredskapsenheterna m. m. att riksdagen avslår motionen I: 1196,

5. beträffande sättet att utse lekmän i länsstyrelsen att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1184 och II: 1391, I: 1194 och II: 1402, I: 1195 och II: 1401 samt I: 1198 och II: 1405, de sex förstnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, godkänner vad som föreslagits i statsrådsprotokollet,

6. beträffande landshövdingtjänsterna att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1184 och II: 1391, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad som föreslagits i statsrådsprotokollet,

7. beträffande riktlinjer för en partiell omorganisation av den statliga länsförvaltningen i vad de ej behandlats under 3—6 eller i konstitutionsutskottets utlåtande nr 34 att riksdagen godkänner vad som föreslagits i statsrådsprotokollet.

Stockholm den 19 maj 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Bohman (m), Birger Andersson (s), Axel Andersson (fp), Virgin (m), Ivar Johansson (cp), fru Wallentheim (s), herrar Per Jacobsson (fp), Bengt Gustavsson (s), Herbert Larsson (s), Hjorth (s), Wååg (s), fru Lilly Ohlsson (s), herr Thorle Nilsson (s) och fru Elvy Olsson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Almgren (s), Mellqvist (s), Gustafson i Göteborg (fp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Mattsson (cp), Johansson i Norrköping (s), fröken Ljungberg (m), herrar Alemyr (s), Nilsson i Tvärålund (cp), fru Holmberg (s), herrar Svanberg (s), Mundebo (fp), Sjönell (cp) och Wennerfors (m).

Reservationer

1. beträffande *rättskipningsorganens organisatoriska ställning m. m.* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Gustafson i Göteborg (fp) och Mundebo (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med »Även enligt» och slutar med »definitiv prövning» bort ha följande lydelse:

»Även enligt utskottets mening kan principiella erinringar göras mot att

förvaltningsrättskipningen på länsnivå organisatoriskt anknys till länsstyrelsen. Enligt propositionen skall emellertid både skatterätten och länsrätten organisatoriskt ingå i länsstyrelsen. Avsikten synes också vara att de båda domstolarna skall ha personal gemensam med länsstyrelsen. Under sådana förhållanden kan de inte anses få en helt oberoende och jävsfri ställning. Som motionärerna anfört bör man sikta till en organisation, där ordförande och föredragande i det dömande organet helt ägnar sig åt förvaltningsrättskipning. Dessa synpunkter bör enligt utskottets mening ingå i riktlinjerna för omorganisationen.»

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

»3. beträffande rättskipningsorganens organisatoriska ställning m. m. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 1193 och II: 1406 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

2. beträffande sättet att utse lekmän i länsstyrelsen

a. av herrar Bohman (m), Axel Andersson (fp), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Mundebo (fp) och Wennerfors (m) som anser att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

»5. beträffande sättet att utse lekmän i länsstyrelsen att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 1194 och II: 1402 samt I: 1198 och II: 1405 och med bifall till motionerna I: 1184 och II: 1391 samt I: 1195 och II: 1401, de två förstnämnda och de fyra sistnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, godkänner att sex lekmän skall utses av landsting respektive landstingsfri stad,»

b. av herr Ivar Johansson (cp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Nilsson i Tvärålund (cp) och Sjönell (cp) som anser att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

»5. beträffande sättet att utse lekmän i länsstyrelsen att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 1184 och II: 1391, I: 1195 och II: 1401 samt I: 1198 och II: 1405 och med bifall till motionerna I: 1194 och II: 1402, de fyra förstnämnda och de två sistnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, godkänner att samtliga tio lekmän skall utses av landsting respektive landstingsfri stad,»

3. beträffande grunderna för lekmanamedverkan i länsstyrelsen m. m.

a. av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Gustafson i Göteborg (fp) och Mundebo (fp) som — vid bifall till reservationen 2 a —

anser att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med »Förslaget i» och på s. 13 slutar med »dessa delar» bort ha följande lydelse:

»Inriktningen av arbetet inom den beredning som bland andra uppgifter har att pröva ansvarsfördelningen mellan stat och kommun behandlas i konstitutionsutskottets utlåtande.

Det nu framlagda förslaget om en partiell reform av länsförvaltningen anges avse de organisationsförändringar som behövs för att aktuella samhällsuppgifter skall kunna lösas på bästa möjliga sätt i avvaktan på ett slutligt ställningstagande till den regionala samhällsförvaltningens organisation. Vid en realistisk bedömning torde kunna konstateras att en samlad lösning inte kan beslutas under de närmaste åren. Även en icke definitiv organisation får därför avsevärd betydelse för den framtida utvecklingen. Det bör särskilt betonas att den regionala planering som pågår och närmast förestår blir särskilt viktig för inriktningen av de fortsatta planeringsbedömningarna. Den del av organisationsförslaget som berör lekman-namedverkan i de statliga länsorganens planeringsarbete får därför stor betydelse.

Redan de motiv som ligger bakom Kungl. Maj:ts förslag i fråga om sättet att utse lekmän i länsstyrelsen — nämligen samordningen och samstämmningen av statlig och kommunal planering — kan åberopas som grund för att landsting och landstingsfri stad utser fler än fem representanter.

Utgångspunkten att formella överföringar av beslutanderätt från stad till landsting och primärkommun bör undvikas i detta läge kan emellertid inte få innebära att länsstyrelsens beslutsformer inte demokratiseras i verklig mening. För att uppnå en faktisk medborgerlig förankring av besluten måste en majoritet av styrelsen ha ett ansvar inför medborgarna — d. v. s. i praktiken närmast inför de politiska partierna inom vilka den enskildes röst kan göra sig hörd.

Ansvarsfördelningen mellan stat och kommun i handläggnings- och beskattningsfrågor får inte uppfattas som ett hinder för medborgare med olika meningsriktningar att så direkt som möjligt kunna påverka de för dem mest närliggande planeringsbesluten.

Utän ytterligare utredning kan man ta ett steg i riktning mot ett medborgarinflytande i denna mening genom att landsting respektive landstingsfri stad får utse sex av de tio ledamöterna.»

b. av herrar Bohman (m), Virgin (m), fröken Ljungberg (m) och herr Wennerfors (m) som — vid bifall till reservationen 2 a — anser att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med »Det i» och på s. 13 slutar med »dessa delar» bort ha följande lydelse:

»Även om utskottet sålunda inte kan grunda en bedömning i fråga om sättet att utse lekmanrepresentanter på motiv som innebär ställningstaganden i en av de grundfrågor som den tillkallade beredningen har att be-

handla, innebär detta dock inte en anslutning till Kungl. Maj:ts konkreta förslag.

Länsförvaltningsutredningen utgick från att i länsstyrelsen under lekmanamedverkan skulle avgöras i allt väsentligt de frågor som nu anges i propositionsförslaget. Utredningen förordade också en styrelse om tio lekmän under landshövdingens ordförandeskap. Ett motiv för förslaget om detta antal lekmän var att därmed kunde uppnås ett tillräckligt antal representanter för olika intressen och meningsriktningar samtidigt som arbetsformerna kunde bli hanterliga. Utredningen var enig i fråga om att en majoritet av styrelsen, d. v. s. minst sex, skulle väljas i länet för att därmed tillgodose kraven på bestämmanderätt för länsbefolkningen.

Utskottet har anslutit sig till meningen att en kommande samlad lösning inte skall föregripas eller avsevärt försvåras genom att fördelningen mellan statens och kommunens förvaltningsuppgifter rubbas. Kvar står att utan sidoblickar åt ur skilda motiv önskvärda framtida samlade lösningar tillgodose kravet på en länsbefolkningens bestämmanderätt med samtidigt beaktande av att länsstyrelsen skall vara riksstyrelsens representant i länet. I denna avvägning måste ingå såväl riksstyrelsens möjligheter att genom ramar och planeringsföreskrifter hävda sin mening som behovet av att inom ett ändock mycket begränsat antal länsvalda representanter få de huvudsakliga meningsriktningarna representerade. Fem länsvalda är därvid inte tillräckligt. Deras antal bör ökas till sex för att medge en mer allsidig länsrepresentation. Endast därigenom uppfylls i praktiken det av departementschefen uppställda allmänna syftet att den förordade partiella reformen skall vara neutral och inte binda den tillsatta beredningens fortsatta arbete.»

c. av herr Ivar Johansson (cp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mattsson (cp), Nilsson i Tvärålund (cp) och Sjönell (cp) som — vid bifall till reservationen 2 b — anser att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med »I ett» och på s. 13 slutar med »dessa delar» bort ha följande lydelse:

»I ett remissuttalande anförs att det finns anledning förmoda att landstingens val av lekmän kan få en uttalad partipolitisk karaktär, en ordning som inte alltid skulle låta sig väl förena med andra intressen, t. ex. primärkommunernas, näringslivets och arbetstagarorganisationernas. Denna uppfattning kan utskottet inte dela. Med det naturliga samarbete, som förekommer mellan de kommunala förtroendemännen på primär- och sekundärplanen, måste förutsättas att primärkommunernas intresse kommer till bättre uttryck genom landstingsvalda än genom regeringsvalda representanter. Det är också enligt utskottets mening självklart, att landstinget i minst samma utsträckning som regeringen har anledning att beakta näringslivets och arbetarorganisationernas intressen.

Enligt propositionen skall Kungl. Maj:t utse fem av lekmännen och landsting eller landstingsfri stad de återstående fem. I motionerna I: 1194 och II: 1402, I: 1198 och II: 1405, I: 1195 och II: 1401 samt I: 1184 och II: 1391 föreslås att landstinget utser samtliga tio ledamöter respektive sju eller sex av de tio ledamöterna.

Såsom framhållits i motionerna I: 1194 och II: 1402 uttalade sig riksdagen 1964 för en vidgad och fördjupad länsdemokrati. Länsdemokratiutredningen har i sitt betänkande 1968 lagt fram principförslag i detta syfte. Det viktigaste i detta förslag är att den kommunala självstyrelsen skall innefatta den alltmer betydande länsplaneringen. Landstinget skall sålunda vara obligatoriskt ansvarigt för en översiktlig regional utvecklingsplanering.

Utskottet delar helt den uppfattning, som kommit till uttryck i det ovan nämnda riksdagsuttalandet 1964 liksom i länsdemokratiutredningens betänkande. Länsförvaltningen brister i förankring i kommunal självstyrelse. Samhällsuppgifterna på länsplanet handhas till huvuddelen av den statliga länsförvaltningen, länsstyrelsen och länsnämnderna. Nuvarande länsförvaltning ligger därmed i stort sett utanför medborgarnas politiska kontroll. Det är från demokratins utgångspunkter otillfredsställande.

Mot bakgrunden av det anförda borde planeringen från regeringens sida varit sådan, att en partiell reform av länsförvaltningen nu kunde ha formats som en första etapp på länsdemokratilinjén. Utskottet beklagar att så inte har skett. Det är för utskottet självklart, att en vidgad och fördjupad länsdemokrati måste förverkligas. De principer, som länsdemokratiutredningen angivit, måste härvid följas för framtiden.

Naturligtvis måste dock en lekmanbaserad länsstyrelse vara att föredra framför nuvarande system med enrådande landshövding. På denna grundval anser sig utskottet i huvudsak kunna godta propositionen som ett provisorium.

Men under provisorietiden bör det kommunala inflytandet över länsförvaltningen göras så starkt som möjligt. Såsom framhållits i motionerna I: 1194 och II: 1402 kan man inte komma ifrån att den regionala utvecklingsplaneringen redan under provisorietiden måste uppfattas som en primär angelägenhet för landstingen.

Länsförvaltningsutredningen, vars förslag ligger till grund för propositionen, förordade att sex av de tio lekmännen skulle utses av landstinget eller landstingsfri stad. En minoritet ansåg, att alla de tio lekmännen borde utses av landsting resp. landstingsfri stad. För båda dessa linjer gällde alltså, att landstinget skulle ha avgörande inflytande. Det är från dessa utgångspunkter liksom från det ovan anförda riksdagsuttalandet 1964 om en vidgad och fördjupad länsdemokrati anmärkningsvärt, att propositionen nu gått den motsatta vägen genom förslaget, att landsting respektive

landstingsfri stad skall få utse endast fem av lekmännen, vilket innebär övervikt för de regeringsvalda, med hänsyn till att även landshövdingen utsetts av regeringen.

En länsstyrelse med lekmanamedverkan enligt förslaget i propositionen kommer att fungera i en statlig förvaltning. Utskottet har ovan beklagat, att frågan inte handlagts så att man nu kunde gå direkt på en första etapp enligt länsdemokratilinjén. Men det är dock enligt utskottets mening angeläget, att länsförvaltningen redan nu ges så god kommunal förankring som möjligt. Detta sker genom att landstinget i enlighet med vad som förordats i motionerna I: 1194 och II: 1402 får utse samtliga tio lekmän i länsstyrelsen, vilket också enligt utskottets mening bör vara ett riktigt uttryck för tanken på ett kommunalt samband. Utskottet tillstyrker sålunda motionerna I: 1194 och II: 1402 i här förevarande del. Med det anförda har utskottet också tagit ställning till övriga i sammanhanget förevarande motio-
ner.»

4. beträffande *landshövdingtjänsterna* av herrar Bohman (m), Virgin (m), fröken Ljungberg (m) och Wennerfors (m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 13 som börjar med »Det torde» och slutar med »denna del» bort ha följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts förslag om tidsbegränsade landshövdingförordnanden innebär, som framhålls i motionerna I: 1184 och II: 1391, att landshövdingarnas ställning i grund förändras. Landshövdingens dubbla uppgift att företräda riksstyrelsen inom ett län och att företräda länets invånare i deras kontakter med riksstyrelsen får inte avvecklas. Konungens befallningshavande får inte med bibehållande av traditioner från ett tidvis enväldigt styrt rike komma i en sådan situation att han — eller hon — kan löpa risk att uppfattas som enbart en verkställare av på central nivå fattade beslut. Den partiella reform av länsförvaltningens organisation som angetts syfta till att förankra i första hand planeringsbeslut i en aktiv opinion kan därmed mista en del av sitt väsentliga innehåll. Länsbefolkningens behov av kontakt med statsmakterna kan inte tillgodoses enbart genom infortrade yttranden. Frågan är av så stor vikt att den inte bör avgöras som ett partiellt beslut utan slutligt bedömas först i samband med en samlad reform. Enligt utskottets mening bör snarare i en medborgerlig förankring av samhällsstyrelsen ingå som ett väsentligt led att riksstyrelsens representant uppfattas som även en länsmedborgarnas representant. Landshövdingen bör därför genom ett bibehållet fullmaktsförordnande ges möjligheter att, som hitintills, tillföra sig ett allmänt medborgerligt förtroende även inom länet.»

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

»6. beträffande *landshövdingtjänsterna* att riksdagen

med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 1184 och II: 1391, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»